

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้การแจกแบบสอบถามและวิธีการอภิปรายกลุ่ม (Focus group) จากกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2557 จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอนของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรในระดับปริญญาตรี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาตรี ตามองค์ประกอบ ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) ในด้านจริยธรรม ความรู้ ทักษะทาง ปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรที่เอื้อต่อผู้เรียน

ผลส่วนหนึ่งของการวิจัยใช้เพื่อนำเสนอในที่ประชุมของมหาวิทยาลัยเปิดห้าแห่ง (Five open universities-OU 5) และเผยแพร่ผลการวิจัยไปสู่สาธารณะ

ประเด็นในแบบสอบถามเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อแรก เป็นประเด็นที่มหาวิทยาลัยเปิดที่แลกเปลี่ยน ผลการวิจัยระหว่างกันได้ตกลงให้ใช้แนวคำถามเดียวกัน

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ได้แก่ บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในปีการศึกษา 2557 ที่ อาศัยในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ

วิธีการดำเนินการมีดังนี้

- 1) การประชุมร่วมระหว่างนักวิจัยแต่ละมหาวิทยาลัย หลังจากโครงการวิจัยได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ เพื่อวางแผนการดำเนินงาน
- 2) แต่ละประเทศศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการยกร่างเครื่องมือการวิจัย
- 3) แต่ละประเทศจัดทำร่างเครื่องมือวิจัย
- 4) ประสานพิจารณาร่างเครื่องมือวิจัยร่วมกัน (ผ่านสื่อ)
- 5) แต่ละประเทศทดลองใช้เครื่องมือ
- 6) การประชุมร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย เพื่อพิจารณาเครื่องมือวิจัย ผลการทดลองใช้ ปรับเพิ่ม เพื่อสรุปเป็นเครื่องมือฉบับจริง รวมทั้งการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลและการ วิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละประเทศ
- 7) แต่ละประเทศเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือที่มีข้อความเทียบเคียงกัน

- 8) แต่ละประเทศวิเคราะห์ข้อมูลของตน
- 9) แต่ละประเทศจัดทำสรุปผลการวิจัยฉบับร่าง
- 10) สัมมนาระหว่าง 5 มหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาผลการวิจัยและเสนอความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาของ มสธ. ได้รับผลการเรียนรู้และความพึงพอใจตามหลักสูตรและผู้เรียนคาดหวัง

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2557

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- **ประชากร** ได้แก่ นักศึกษาหรือบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2557 จากทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่อาศัยอยู่ในทุกภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร จำนวน 12,964 คน (สำนักทะเบียนและวัดผล 2558)

- **กลุ่มตัวอย่าง** ตามตารางสุ่มกลุ่มตัวอย่างของยามาเน (Yamane 1967) ได้จำนวนตัวอย่าง 378 คน แต่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 612 คน โดยการกำหนดจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนประชากรบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2557 ในแต่ละสาขาวิชา จากนั้นเลือกตัวอย่างจากผู้สามารถให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ผู้วิจัยเลือกบัณฑิตจากแต่ละสาขาวิชา แบบเจาะจง จากผู้มีภูมิลำเนาในภูมิภาคที่มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาสูงสุด 3 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ตามลำดับ ได้จำนวนผู้เข้าร่วมอภิปรายกลุ่ม 53 คน ประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 21 คน จากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 19 คน จากจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง 3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 13 คน จากจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการแจกแบบสอบถาม 612 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการอภิปรายกลุ่ม 53 คน รวมทั้งสิ้น 665 คน

สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเปิดอีก 3 แห่ง ที่ร่วมโครงการวิจัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเปิดแห่งมาเลเซีย มหาวิทยาลัยเปิดแห่งฟิลิปปินส์ และมหาวิทยาลัยเปิดแห่งอินโดนีเซีย ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยเปิดแห่งเวียดนาม ไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร คณะผู้วิจัยของแต่ละประเทศจะเป็นผู้กำหนด อย่างไรก็ตามจะต้องกำหนดสัดส่วนให้เป็นตัวแทนของประชากรตามหลักการในเชิงสถิติ

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกประเด็นในการอภิปรายกลุ่ม

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา แบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย 1. ลักษณะ

ประชากร 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษา 3. ความพึงพอใจตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) จากการศึกษาในหลักสูตร และ 4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรที่เอื้อต่อผู้เรียน

ชุดที่ 2 แบบบันทึกประเด็นการอภิปรายกลุ่ม ประกอบด้วยประเด็นคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น เกี่ยวกับ 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษา 2. ความพึงพอใจตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) จากการศึกษาในหลักสูตร รวมทั้ง 3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรที่เอื้อต่อผู้เรียน

การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือดำเนินการโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาวิชาต่างๆ ที่มีประสบการณ์ในการวิจัยด้านการศึกษาทางไกล การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ วิเคราะห์จากค่า Cronbach's Alpha ได้ค่า Alpha = .975 จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามความเหมาะสม ก่อนเริ่มใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม และการอภิปรายกลุ่มผู้เรียน เพื่อประมวลข้อมูลที่เอื้อต่อการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทุกข้อ

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้คือ

- (1) ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2557 ที่เข้ารับการซ่อมใหญ่ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรในเดือนกันยายน 2558 โดยแยกตามสาขาวิชาได้จำนวนตัวอย่าง 612 คน
- (2) สำหรับการอภิปรายกลุ่มนั้น ผู้วิจัยเลือกบัณฑิตจากแต่ละสาขาวิชา แบบเจาะจง จากผู้มีภูมิลำเนาในภูมิภาคที่มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาสูงสุด 3 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ การอภิปรายกลุ่มจัด 3 ครั้ง ได้ผู้เข้าร่วมอภิปรายจำนวน 54 คน การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการอภิปรายใช้วิธีเลือกจากผู้ที่สามารถเข้าร่วมการอภิปรายกลุ่มได้เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมและละเอียดขึ้น
- (3) สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการอภิปรายกลุ่มนั้น ภาคกลาง ได้แก่ที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา และภาคเหนือ ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดเชียงใหม่
- (4) เวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ กันยายนถึงพฤศจิกายน 2560

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลจากแบบสอบถามและจากการอภิปรายกลุ่ม เพื่อดูความสมบูรณ์ และเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนคำถามปลายเปิดและการอภิปรายกลุ่มใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

การแปลความหมายระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอนของผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรในระดับปริญญาตรี มีดังนี้

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	ความหมายของระดับความคิดเห็น
4.21-5.00	พึงพอใจมากที่สุด
3.41-4.20	พึงพอใจมาก
2.61-3.40	พึงพอใจปานกลาง
1.81-2.60	พึงพอใจน้อย
1.00-1.80	พึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลความหมายระดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้สำเร็จการศึกษา ในด้านจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	ความหมายของระดับความพึงพอใจ
4.21-5.00	พึงพอใจมากที่สุด
3.41-4.20	พึงพอใจมาก
2.61-3.40	พึงพอใจปานกลาง
1.81-2.60	พึงพอใจน้อย
1.00-1.80	พึงพอใจน้อยที่สุด